

Människohandel i svensk media
Council of the Baltic Sea States Secretariat
Juni 2019

Executive summary

This report studies how trafficking is framed in Swedish news media, a topic that has been little researched. To answer the research question, “how is human trafficking framed in Swedish news media”, 50 articles published between 2016 and 2019 were analysed with the help of the theory of news framing. The chosen news sources included the main national newspapers, public service outlets, a local newspaper and the two main tabloids. Special attention was also paid to how the articles had been illustrated.

The study found that human trafficking in Sweden is most commonly framed as linked to prostitution and sexual exploitation. Articles about forced labour and forced begging were framed as a human rights issue. Of the analysed articles, 50 percent were framed as prostitution, 24 percent as human rights and 14 percent as prosecution.

The articles had many similarities. Those about prostitution and sexual exploitation labelled the woman as a victim and as a third country national. Traffickers, often of the same nationality as the trafficked women, promised the women decent jobs, but once they reached Sweden, they were instead forced to sell their bodies. Those that are exploited through forced labour and begging are also labelled as victims and as coming from countries like Bulgaria and Romania. They are also often described as trafficked by their fellow-countrymen. Prostitution and forced labour/begging are also described as happening “everywhere and all the time”. In fact, most of the articles were categorised as “local news”, and many of them pointed out that trafficking is also something that smaller cities need to be concerned with.

The fight against trafficking was also generally described as mainly a fight against traffickers and sex buyers, and articles were often framed so that the readers would feel for the victims.

The most commonly cited source in all of the different articles is the police. The victims are almost never being interviewed, and this in turn means that human trafficking often is portrayed through the eyes of the police. Other commonly cited sources include different public authorities working with counter trafficking, as well as NGOs and organisations engaged in the issue.

By analysing how the articles have been illustrated it also becomes clear that prostitution often is pictured with a woman in high heels and a short skirt, standing on the curb and waiting for a customer to pick her up, although most people in prostitution today operate with the help of the internet. Forced begging is often pictured with a paper cup with some coins, or a man on his knees on a busy shopping street.

Sensationalist language was not found, not even in the articles from the tabloids. International organisations are also not mentioned to any major extent, except for when it was revealed that the border police send home victims of trafficking without offering them help, something that they are obliged to do according to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings. Europol and their special efforts against trafficking were also mentioned once.

Innehållsförteckning

EXECUTIVE SUMMARY	2
1. INTRODUKTION	4
2. METOD	5
2.2 AGENDASÄTTANDE JOURNALISTIK OCH FRAMING	5
2.3 URVAL	7
2.4 TIDIGARE FORSKNING.....	9
2.4.1 TRACE-projektet.....	9
2.4.2 Ofrivilliga offer på sexmarknaden	9
3. MEDIELANDSKAP OCH MEDIEKONSUMTION I SVERIGE	11
4. RESULTAT: FRAMSTÄLLNING AV TRAFFICKING I SVENSK MEDIA	14
4.2 PROSTITUTION	16
4.3 POLISMYNDIGHETENS ARBETE OCH ROLL I KAMPEN MOT PROSTITUTION	18
4.4 TVÅNGSARBETE OCH TVÅNGSTIGGERI	21
4.5 FOTOGRAFIER I ARTIKLAR OM MÄNNISKOHANDEL	22
5. SLUTSATS	27
REFERENSER	30

1. Introduktion

Människohandel är ett ämne som det regelbundet skrivs om i svensk media. Det är också ett ämne som de flesta inte har några personliga erfarenheter av, och därför är allmänhetens bild av ämnet starkt formad och påverkad av medias rapportering kring människohandel. Att rapportera om trafficking och människohandel är ett krävande journalistiskt arbete då det som skrivs kan ha en negativ inverkan på den eller de berörda, och i värsta fall utsätta dem för direkt fara. I dagens medielandskap, där efterfrågan är stor på mångsidiga journalister som kan rapportera om högt och lågt, är det få som är specialiserade på att rapportera om människohandel – detta trots att det är ett ämne som det skrivs en hel del om, kanske också för att polisen numera upptäcker fler fall.¹ Hur människohandel och förövare/offer beskrivs och rapporteras om i nyhetsmedia är dock av avgörande betydelse, inte bara för att missuppfattningar ska kunna undvikas, utan också för att samhället och beslutsfattare ska kunna agera och finna lösningar på problemet.

Bilden av människohandel påverkas av en rad olika faktorer. Vem som intervjuas, vilka frågor som ställs, hur de ställs, vilka bilder som har valts, hur huvudpersonerna och brottet beskrivs är alla faktorer som är av stor betydelse när det kommer till hur bilden av ämnet formas och frameas. Det kan därför sägas att media, genom hur de framställer ämnet, har stor makt över allmänhetens uppfattning av människohandel. Samtidigt hittar människohandlarna ständigt nya sätt att utföra brottet, och därför är det också viktigt att rapporteringen kring brottet är så uppdaterad som möjligt.

Syftet med den här rapporten är att ge en överblick över rapporteringen om människohandel i svensk media, och rapporten svarar därför på forskningsfrågan:

- *Hur framställs människohandel i svensk nyhetsmedia?*

För att besvara frågan har framing valts som metod, och de valda artiklarna har kodats enligt ett kodningsschema. Genom att koda artiklarna kan eventuella mönster i rapporteringen om människohandel identifieras, och dessa kan då analyseras mer djupgående. Metoden och artikelurvalet presenteras närmare i nästa kapitel.

¹ Maria Ridderstedt, Sveriges Radio, "Polisen upptäcker fler fall av koppleri och människohandel", 17.12.2018. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7115271>

2. Metod

2.2 Agendasättande journalistik och framing

Ifrågasättandet av medias roll och legitimitet har blivit kännetecknande för vår samtid. Inte sällan viftas obekväma sanningar bort som "fejkade nyheter", eller som en del av en agenda satt av medierna själva. Detta är i sig inget nytt fenomen. Max MacCombs och Donalds Shaw myntade år 1972 begreppet "agendasättande journalistik".² Enligt teorin om den agendasättande journalistiken innehar media makten över nationens agenda, då de genom sin rapportering kan styra allmänhetens fokus till ett fåtal nyckelämnen. Enligt MacCombs och Shaw innebär detta inte bara att allmänheten blir informerade om dessa ämnen, utan också att de blir "tillsagda" om hur viktiga ämnena är, beroende på hur mycket fokus de får i nyheterna.³ Förståelsen för hur betydelsefull en nyhet är styrs av faktorer som storlek på rubriken, längd på artikeln, storlek på bilderna och antal bilder, placering av artikeln i den tryckta eller elektroniska tidningen, samt om det är huvudnyhet eller inte i tv-, och radiosändningar.

Walter Lippmann skrev om detta redan år 1922 i verket *Public Opinion*. I kapitlet "The World Outside and the Pictures in Our Heads" beskrev han hur nyhetsmedia är huvudkällan till hur vi formar vår syn på omvärlden, en värld som för de flesta är "out of reach, out of sight, out of mind."⁴ Media rapporterar alltså delvis om den del av omvärlden som för allmänheten är obekant. Vad vi vet om omvärlden är därför till stor del baserat på vad media väljer att informera oss om. Resultatet av detta är att media starkt påverkar allmänhetens prioriteringar. Det som media väljer att rapportera om blir också något som allmänheten lägger vikt vid.⁵ Framing fungerar som en förlängning av teorin om agendasättande journalistik.

"Reality always appears to the actor from a particular perspective. This perspective is given by the frames we use, which frames are seen as particular organizations of experience. In a certain sense, we can put that reality into a construction by the actors, taking into account framing, keying and fabrication. But Goffman stresses that it would be ridiculous to say that reality is totally created by the actors: reality is also pre-given. It is not sufficient to define something as a parking place if there is no place at all."⁶

² Maxwell McCombs, University of Texas at Austin, "The Agenda-Setting Role of the Mass Media in the Shaping of Public Opinion", http://www.infoamerica.org/documentos_pdf/mccombs01.pdf s. 1

³ Ibid.

⁴ Ibid. s. 2

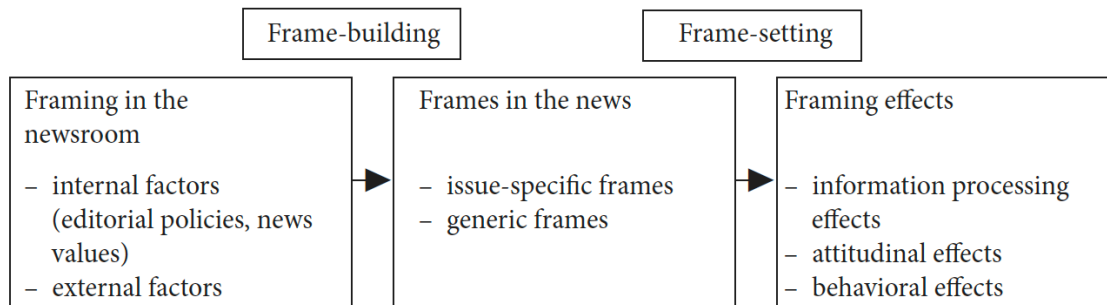
⁵ Ibid.

⁶ Jef Verhoeven, *Micro-Sociological Theory, Perspectives on Sociological Theory*, "Goffman's frame analysis and modern micro-sociological paradigms", 1985, s. 76
https://www.researchgate.net/publication/250003096_Goffman's_frame_analysis_and_modern_micro-sociological_paradigms

Media framing har definierats som en central idé som tillför mening till ett händelseförlopp. Framingen förtydligar till exempel vad kontroversen handlar om och vad som är kärnan av problemet.⁷ "Media or news frames serve as working routines for journalists, allowing them to quickly identify and classify information and to package it for efficient relay to their audiences. Audience frames are defined as mentally stored clusters of ideas that guide individuals' processing of information."⁸

När en journalist väljer vinkel för sin artikel utför hen med andra ord framing. Vinklarna används för att paketera en berättelse och för att föra fram det viktigaste i texten. Utan en vinkel riskerar texten att bli poänglös, eftersom det då blir oklart för mottagaren vad huvudbudskapet i artikeln är. Det finns dock olika faktorer som kan influera hur journalister väljer att vinkla en viss berättelse. Dessa är: sociala normer och värden, påtryckningar från organisationen, påtryckningar från intressegrupper, journalistiska rutiner samt ideologiska eller politiska övertygelser.⁹

Claes H. de Vreese beskriver i *News framing: Theory and typology* hur ett ämne vinklas eller frameas av nyhetsmedia. Framingen börjar på nyhetsredaktionen och påverkas av interna och externa faktorer. De vinklar som används är antingen generella eller ämnesspecifika, och de vinklar som väljs påverkar sedan hur informationen som framkommer i artikeln processas, och kan resultera i förändringar i attityder och beteenden hos allmänheten.¹⁰

Claes H. de Vreese, 2005, "News framing: Theory and typology", s. 52

För att avgöra hur artiklarna om människohandel har vinklats har de kodats enligt ett schema som presenteras i sin helhet i avsnittet om valet av artiklar.

⁷ Dietram Scheufele, "Mass Communication and Society, Agenda-Setting, Priming, and Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political Communication",

<https://pdfs.semanticscholar.org/6570/988aed0141af52514d6c0048903542c47d7e.pdf> S. 306

⁸ Ibid.

⁹ Ibid. s. 307

¹⁰ Claes H. de Vreese, 2005, "News framing: Theory and typology", s. 52

https://www.researchgate.net/publication/250888488_News_Framing_Theory_and_Typology

2.3 Urval

För genomförandet av den här studien har femtio olika tidningsartiklar om människohandel lästs och kodats utifrån ett kodningsschema. Ett krav var att artiklarna inte ska ha publicerats innan 1 januari 2010, och att just femtio artiklar har valts är för att urvalet ska vara tillräckligt stort för att ett mönster ska kunna skönjas. För den här rapporten har artiklar publicerade mellan 2016-2019 använts. För att komma upp i femtio artiklar om människohandel hade man inte behövt gå så långt tillbaka i tiden, utan det gjordes delvis för att fånga upp ett antal artiklar som behandlade ämnet mer på djupet, och för att undvika dubbleringar av artiklar. Artiklarna hittades med hjälp av Googles sökmotor för nyheter¹¹, och sökordet som användes var "människohandel". Att använda sig enbart av detta sökord var tillräckligt för att möta kravet på antalet artiklar, och eftersom träffarna också täckte olika former av människohandel ansågs en bredare sökning inte som nödvändig. Trots detta kan det givetvis inte garanteras att resultatet inte hade varit annorlunda om urvalet hade sett annorlunda ut. Exempelvis skulle man kunna tänka sig att det över tid har skett en förändring i hur medierna rapporterar om människohandel. Enligt framing-teorin påverkas allmänhetens åsikter av hur nyhetsmedia rapporterar om ett ämne. Det ska dock påpekas att allmänhetens åsikter också bland annat påverkas av populärkultur, och därför kan man inte heller med säkerhet säga att resultatet av den här studien sammanfaller med allmänhetens bild av människohandel i stort.

Artiklarna kommer från de största svenska dagstidningarna såsom Dagens Nyheter (DN), Svenska Dagbladet (SvD), kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen, statliga Sveriges Television (SVT) och Sveriges Radio (SR). Därtill har artiklar från Dagens Industri (DI), Metro och Upsala Nya Tidning (UNT) använts. Att just dessa källor valts är för att de hör till de informationskällor som har störst spridning, samt att de bedöms som respekterade och trovärdiga, men också för att de representerar olika typer av medier; dagstidningar, lokaltidningar, statlig media och kvällstidningar. Artiklarna i Aftonbladet, Expressen, SVT, SR, Dagens Industri, Metro och Upsala Nya Tidning var tillgängliga för alla, medan en del artiklarna i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet fanns bakom betalmur.

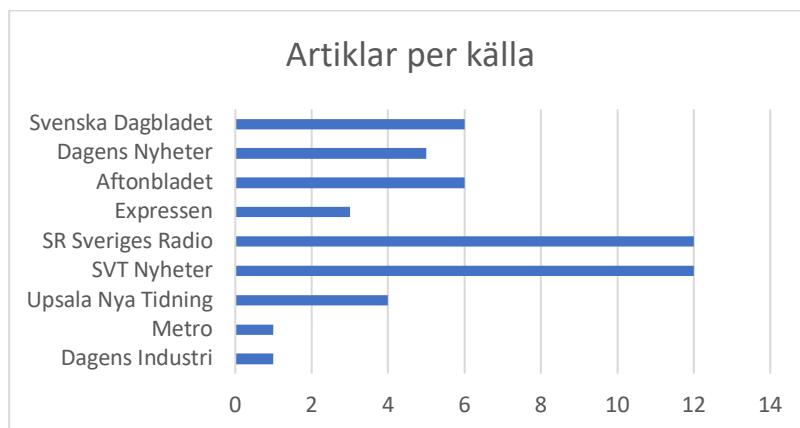
Sveriges Television och Sveriges Radio är i enlighet med sina uppdrag "oberoende i förhållande till politiska, religiösa, ekonomiska, offentliga och privata särintressen. Ingen utanför företaget kan påverka vad som ska sändas eller inte sändas."¹² Aftonbladets ledarsida utger sig för att vara oberoende socialdemokratisk, "men nyhetsredaktionen har ingen politisk färg."¹³ Expressen

¹¹ Google nyhetssökmotor: <https://news.google.com/>

¹² Sveriges Radio, "Om Sveriges Radio": <https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3113&grupp=20752&artikel=5789829>, Sveriges Television, "Om oss": <https://www.svt.se/omoss/var-roll/>

¹³ Om Aftonbladet: <https://www.aftonbladet.se/a/LOIQ4/om-aftonbladet>

betecknar sig däremot som liberal. "Det betyder att det för oss inte finns något viktigare än människan, hennes berättelser, drömmar och dramer."¹⁴ Dagens Nyheter beskriver sig själva som oberoende liberala. "DN är oberoende, står fri från partier, organisationer och ekonomiska maktsfärer. DN:s politiska hållning är liberal. Tidningen redigeras i liberal och frisinnad anda."¹⁵ Svenska Dagbladet är å sin sida "obunden moderat." "Ledarsidan är partipolitiskt oavhängig med beteckningen obunden moderat; den redigeras på en värdegrund av förenad liberalism och konservatism."¹⁶ Upsala Nya Tidning redigeras i liberal anda och eftersträvar "saklighet och opartiskhet."¹⁷ Dagens Industri uppger inte politisk färg, men ägs av Bonnier, som också äger Expressen och Dagens Nyheter, som båda betecknar sig som liberala.¹⁸ Om Metros politiska tillhörighet finns inga uppgifter på deras hemsida, men ska enligt tidningens publisher Thomas Eriksson vara "oberoende, folkbildande och underhållande."¹⁹ De källor som använts flitigast är Sveriges Radio och Sveriges Television. Därefter följer Svenska Dagbladet och Aftonbladet (se figur 1).

Figur 1. "Artiklar per källa"

Artiklarna har sedan kodats enligt ett kodningsschema. I kodningsschemat har artiklarna grupperats i enlighet med vilken sektion av nyhetskällan som artikeln har placerats under (ex. "nyheter", "utrikes", "brott" etc.), hur lång den är, vad dess rubrik är, vilka källor som citeras, vilken form av människohandel som det handlar om, vad artikeln hade inspirerats av och vad dess ton var. Vidare har artiklarna också kodats enligt vilka organisationer som nämns, hur artikeln har frameats och om bilder har använts. Kodningen har sedan använts som grund för analysen av artiklarna.

¹⁴ Expressen, "Expressens publicistiska idé": <https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/>

¹⁵ Dagens Nyheter, "Om Dagens Nyheter" <https://www.dn.se/nyheter/om-dagens-nyheter/>

¹⁶ Svenska Dagbladet, "Om SvD": <https://kundservice.svd.se/omsvd/>

¹⁷ Upsala Nya Tidning, "UNT:s historia": <https://kundservice.unt.se/kundservice/?m=3480135&a=3580072>

¹⁸ Dagens Industri, "Om oss": <https://www.di.se/om-oss/om-oss/>

¹⁹ Expressen, "Metro återuppstår – som helgtidning": <https://www.expressen.se/dinapengar/metro-ateruppstar-som-helgtidning/>

2.4 Tidigare forskning

För den här rapporten har två tidigare undersökningar identifierats som relevanta. Dessa är TRACE-projektets undersökning av hur människohandel framställs i Cypern, Polen och Storbritannien, samt en uppsats från Jönköpings universitet om hur prostituerade, prostitution och sexköpare framställs i svensk dagspress. Dessa presenteras här i korthet.

2.4.1 TRACE-projektet

Det EU-finansierade TRACE-projektet (Trafficking as a Criminal Enterprise) genomförde en undersökning av hur trafficking framställdes i media. Rapporten använde sig av framing-metoden. För rapporten användes 212 artiklar från tio olika dagstidningar i Cypern, Polen och Storbritannien. Artiklarna hade publicerats mellan 2010-2014. Rapporten sökte svar på frågorna "hur framställs trafficking i nyhetsmedierna?", "finns det en diskurs kring europeisk lagstiftning och policy?" och "vilken syn på trafficking lär allmänheten upprätthålla?".²⁰

Rapportens resultat visar att nyhetsbevakningen kring människohandel ofta fokuserar på sexuell exploatering och i synnerhet prostitution. I Polen och Storbritannien lyfter man också fram immigration som en del av människohandel. Tabloiderna hade också en tendens att fokusera på sensationsjournalistik, bland annat genom att skriva mycket om arresteringar, domstolsutlåtanden och detaljerade beskrivningar av saker som kan chocka eller förarga läsaren. Det var sällan som artiklarna innehöll problematiseringar av ämnet, något som i hög grad lär påverka allmänhetens syn på trafficking och ge dem en felaktig bild av problemet, något som inte gör det lättare att lösa problemet.²¹

2.4.2 Ofrivilliga offer på sexmarknaden

En kandidatuppsats från 2018 av studenter inom socialt arbete vid Jönköpings universitet undersökte hur prostituerade, prostitution och sexköpare framställs i svensk dagspress.²² 18 olika artiklar från 2016-2017 analyserades med hjälp av diskursanalys. Artiklarna hade publicerats i Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Studien gjordes utifrån ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, och använde sig av två olika synsätt på prostitution; liberalfeminism och radikalfeminism. Fokus lades på "det underförstådda", makt, utestängningsprocedurer och subjektspositionering. Studenterna fann fyra

²⁰ Julia Muraszkiwicz, Maria Georgiou, Angelos Constantinou, 2014, "Deliverable D1.2: Review of the media framing of human trafficking."

https://www.researchgate.net/publication/327107447_Review_of_the_media_framing_of_human_trafficking

²¹ Ibid.

²² Elisabet Nystrand, Hanna Wernbo, 2018, "Ofrivilliga offer på sexmarknaden". <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1216714/FULLTEXT01.pdf>

framträdande diskurser: "den prostituerade som ofrivilligt offer", "den prostituerade som marknadsvara", "efterfrågan som problemet" och "den vanliga inhumana sexköparen".

"Prostitution framställs som ett problem där efterfrågan från sexköparna är den största pådrivande faktorn, medan sexköparen framställs som en "vanlig" man, samtidigt som han besitter inhumana kvalitéer."²³ Den prostituerade framställdes som ett ofrivilligt offer, uttryckligen eller underförstått. Ofta framställdes de prostituerade som att de hade tvingats in i sexhandeln, och fattigdom eller människohandel var orsaken.²⁴

²³ Elisabet Nystrand, Hanna Wernbo, 2018, "Ofrivilliga offer på sexmarknaden". <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1216714/FULLTEXT01.pdf>

²⁴ Ibid. s.23

3. Medielandskap och mediekonsumtion i Sverige

På grund av digitaliseringen kan det svenska medielandskapet också sägas vara en del av ett större, västerländskt medielandskap. Länders medielandskap har påverkats av globaliseringen eftersom internet inte slutar vid landsgränsen, och därför sträcker sig mångas informationsinhämtning också utanför det egna landets informationskällor. Det finns förstås fortfarande lokala och regionala variationer i medielandskapen, som till stor del kan tänkas bero på ett lands rådande traditioner. Utmaningarna som dagens västerländska medier möter är dock i stor utsträckning de samma, till exempel minskat antal betalande prenumeranter, samt förändrad konsumtion av information och medier.

De nordiska länderna kännetecknas av en stark press-, och yttrandefrihet. Enligt Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex för 2019 befinner sig Sverige på en tredjeplats, efter Norge och Finland.²⁵ Media har historiskt varit av stor betydelse i demokratier, och kallas ofta för den tredje statsmakten, då dess uppgift är att granska regering och riksdag.²⁶ Nyhetsmedia är därför en nyckelkälla när det kommer till att sprida information. Jesper Strömbäck skriver i *Demokratin och det förändrade medielandskapet* (2014) att

”modern politik är i allt väsentligt *medierad*, det vill säga den utspelar sig i och via medier. Det gör att både medborgarna och de politiska aktörerna är beroende av medierna. Medborgarna är beroende av medierna för information om allt sådant som ligger bortom deras egen vardag, vilket gäller det mesta som rör dagsaktuella frågor samt politik och samhälle. Även politiska aktörer är beroende av medierna för att få information om aktuella frågor, men också för att nå ut till bredare grupper i samhället.”²⁷

Media har därför en central roll i de politiska processerna, inte bara för att de fungerar som informationskälla, utan också för att det är en arena för debatt. Strömbäck påpekar också att de svenska medierna över tid har blivit mer oberoende av politiska institutioner och aktörer, och att deras självständiga inflytande har ökat. ”Den moderna demokratin är därför inte bara medierad. Den är också *medialiserad*, det vill säga genomsyrad, anpassad till och påverkad av medierna och deras självständiga inflytande.”²⁸ Enligt forskning, och teorin om agendasättande journalistik, har medierna makt över vilka frågor som människor tycker är viktiga och över hur dessa uppfattar verkligheten. ”I

²⁵ Reporters Without Borders 2019 World Press Freedom Index, <https://rsf.org/en/ranking>

²⁶ Nordisk Familjebok, se ”tredje statsmakten” <http://runeberg.org/nfci/0345.html>

²⁷ Jesper Strömbäck (2014), ”Demokratin och det förändrade medielandskapet”, s. 4 <https://demokratiutredningen.files.wordpress.com/2015/04/strc3b6mbc3a4ck-demokratin-och-det-fc3b6rc3a4ndrade-medielandskapet.pdf>

²⁸ Ibid.

praktiken blir mediernas bilder av verkligheten ofta verkligare än verkligheten, eftersom det är mediernas bilder av verkligheten som människor har tillgång till.”²⁹

Strömbäck konstaterar att det svenska medielandskapet har genomgått stora förändringar sedan 1980-talet. Genom att medierna har digitaliserats, och de flesta idag har tillgång till dator och smartphones har den totala informationsmängden ökat avsevärt, och fortsätter att öka hela tiden. ”Aldrig har utbudet av olika medier och medieplattformar varit lika stort. Aldrig har det samlade medieutbudet varit lika stort. Aldrig har människor haft lika goda möjligheter att ta del av medieutbudet genom olika medier när de vill, var de vill och på de sätt de vill.”³⁰ Dagens samhälle kan därför beskrivas som ett informationssamhälle. Detta kan dock anses vara en sanning med modifikation. Att andelen information har ökat är sant, men det är också sant att all den information som finns tillgänglig inte är tillförlitlig. ”[...] mängden desinformation – information som är falsk eller vilseledande, t.ex. genom att den är malplacerad, fragmenterad eller irrelevant i sammanhanget den används – har ökat. Mängden desinformation kan till och med ha ökat mer än mängden information.”³¹ Att särskilja falsk information från korrekt är dock inte alltid så lätt, eftersom

”mängden information i samhället inte säger särskilt mycket om vilka typer av information som finns tillgänglig, eller om hur och av vilka grupper som olika typer av information används. Ur ett demokratiskt perspektiv är det framförallt information om politik och samhälle som är central. [...] Som andel av det totala utbudet av information kan mängden information om politik och samhälle ha minskat. Att det finns mer information om politik och samhälle tillgänglig än någonsin betyder inte heller att den används i högre grad än förr. Med andra ord: mer information behöver inte betyda att människor blir mer informerade.”³²

Det ökade informationsutbudet har också gett upphov till begrepp som ”filterbubbla”, enligt vilket en mediekonsument kan välja sina nyheter på ett sådant vis att de alltid bekräftar den egna synen eller åsikten om ett ämne. Filterbubbla är dock ett begrepp som har ifrågasatts av forskare. Annika Bergström, medieforskare och undersökningsledare på SOM-institutet vid Göteborgs universitet hör till en av dem som ställer sig kritisk mot filterbubblor.

”Jag har inte sett någon studie som stödjer filterbubblornas existens och inom forskningen är man rätt överens om att de inte finns. Det är andra aktörer som för fram detta, som politiker, journalister och opinionsbildare. Visst är det så att människor aktivt väljer vänner, medier, innehåll, filmer och musik de gillar och känner sig bekväma med, men så har det alltid varit. Och här är vi olika. En del vill bara bli bekräftade medan andra vill ta del av flera olika

²⁹ Jesper Strömbäck (2014), ”Demokratin och det förändrade medielandskapet”, s. 4
<https://demokratiutredningen.files.wordpress.com/2015/04/strc3b6mbc3a4ck-demokratin-och-det-fc3b6rc3a4ndrade-medielandskapet.pdf>

³⁰ Ibid. s. 8

³¹ Ibid s. 9

³² Ibid

perspektiv. Forskningen visar att vi agerar ungefär likadant på nätet som i andra sammanhang.”³³

Enligt Annika Bergströms forskning har nätet snarare bidragit till att vidga människors synfält, eftersom det öppnar dörrarna till nya plattformar, källor, nätverk och olika typer av information. I synnerhet ungdomar uppger att de sociala medierna har fått dem att konsumera nyheter som de annars inte skulle ha tagit del av.³⁴ Ibland höjs också röster mot att filterbubblorna skulle skada den svenska demokratin, men detta anser Bergström också vara felaktigt.³⁵

”Jag kan absolut inte se att demokratin skulle vara hotad av några filterbubblor. Är det någon aspekt av nätet man ska titta på är det snarare det hårda klimatet. Om personer av rädsla för hot och hat inte vågar göra sin röst hörd är detta förstås en risk för demokratin. [...] En annan oerhört central fråga är i detta enorma informationsflöde är källkritik. [...] Problemet är snarare att vi måste lära oss att hantera dessa stora mängder information från olika håll än att vi exponeras för ett snävt och bekvämt urval.”³⁶

Sammanfattningsvis kan alltså konstateras att Sveriges medielandskap hör till ett av de öppnaste i världen och hur medierna kommunicerar ut sin information har i stor utsträckning ändrats i takt med digitaliseringen. I samband med detta har konsumtionen av nyhetsmedier också ändrats. Mediekonsumenterna hämtar idag inte bara sin information från de etablerade svenska nyhetskanalerna, utan också från internationella, mer okända och alternativa källor. På så vis kan alltså konstateras att informationsinhämtningen har breddats, men ett behov av ökad källkritik har också identifierats.

³³ Nationalencyklopedin, ”Forskning ifrågasätter filterbubblorna”, <https://www.ne.se/info/skola/forskning-ifr%C3%A5gas%C3%A4tter-filterbubblorna/>

³⁴ Ibid

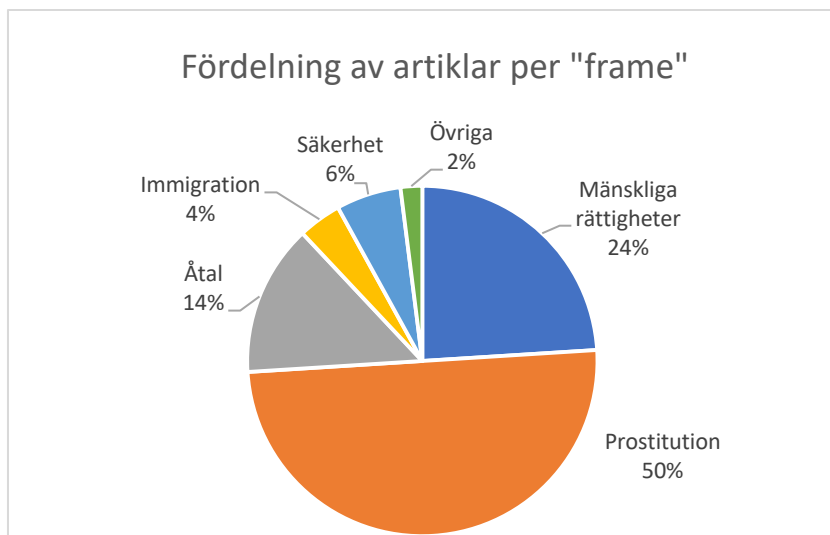
³⁵ Stefan Bergmark, Allehanda, ”Nya medier bryter ner demokratin”, <https://www.allehanda.se/artikel/nya-medier-bryter-ner-demokratin>, 15.11.2017

³⁶ Nationalencyklopedin, ”Forskning ifrågasätter filterbubblorna”, <https://www.ne.se/info/skola/forskning-ifr%C3%A5gas%C3%A4tter-filterbubblorna/>

4. Resultat: framställning av trafficking i svensk media

När man skriver in ordet "människohandel" i en artikelsökmotor upptäcker man snabbt att det skrivs en hel del om människohandel i Sverige. För den här rapporten fick källorna inte vara äldre än från 2010, men för att komma upp i 50 svenska källor behövde man inte gå längre tillbaka än till 2016. Det ska också påpekas att man förmodligen inte ens hade behövt gå så långt tillbaka i tiden om man hade använt sig av samtliga nyhetskällor som fanns att tillgå. För den här rapporten har dock enbart artiklar från Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, SVT Nyheter, Sveriges Radio, Aftonbladet, Expressen, Metro, Dagens Industri samt Upsala Nya Tidning använts. Artiklar producerade av Tidningarnas Telegrambyrå (TT) publiceras ofta i flertalet olika nyhetskällor, men för den här rapporten har sådana artiklar endast använts en gång för att undvika dubbleringar. Artiklar från TT används av nyhetsmedierna i synnerhet när det handlar om rapporter om rättegångar rörande människohandel.

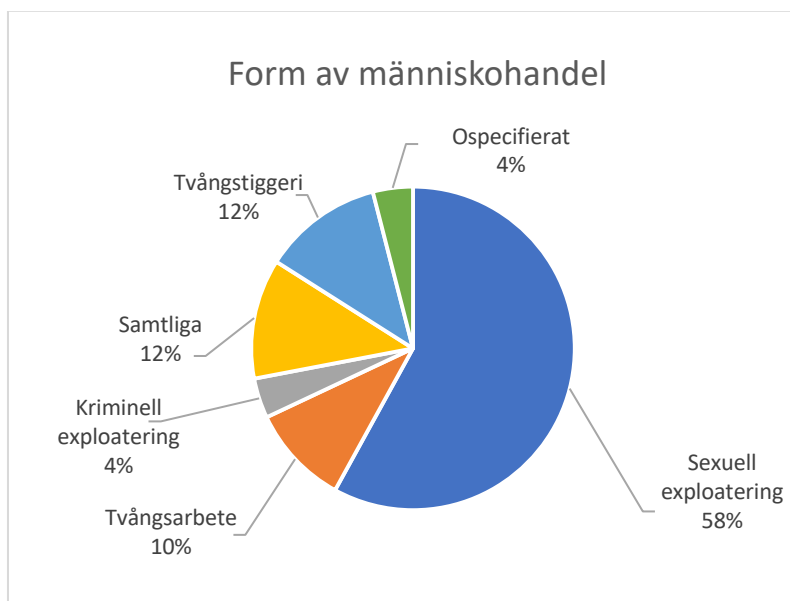
När man söker artiklar på ämnet är det också tydligt att majoriteten av artiklarna om människohandel frameas som prostitution och sexuell exploatering. Av det analyserade urvalet frameas 50 procent av artiklarna som prostitution (se figur 2). 24 procent av artiklarna frameas som mänskliga rättigheter och 14 procent som åtalsrelaterade rapporteringar. Säkerhet stod för 6 procent och immigration 4 procent. Endast 2 procent av artiklarna kunde inte kategoriseras inom dessa ramar, utan föll under "övrigt". Det vanligaste är alltså att artiklar om människohandel antingen frameas som en fråga om prostitution eller mänskliga rättigheter.

Figur 2. "Fördelning av artiklar per ämne"

Av artiklarna handlar 58 procent om sexuell exploatering (se figur 2), 12 procent om tvångstiggeri och 12 procent om samtliga former av människohandel. 10 procent av artiklarna handlade om

tvångsarbete. Kriminell exploatering stod 4 procent av artiklarna för, och det gjorde också artiklar som inte specificerade vilken typ av människohandel det handlade om. Detta kan betyda att den allmänt rådande uppfattningen kring människohandel är att det endast handlar om sexuell exploatering av olika slag – en bild som eventuellt också förstärks på grund av den förhållandevis skeva rapporteringen av ämnet. Att det finns en diskrepans mellan hur stor andel artiklar som har frameats som artiklar om prostitution, och hur många som handlar om sexuell exploatering beror på att en artikel exempelvis kan frameas som "åtal", men handla om sexuell exploatering.

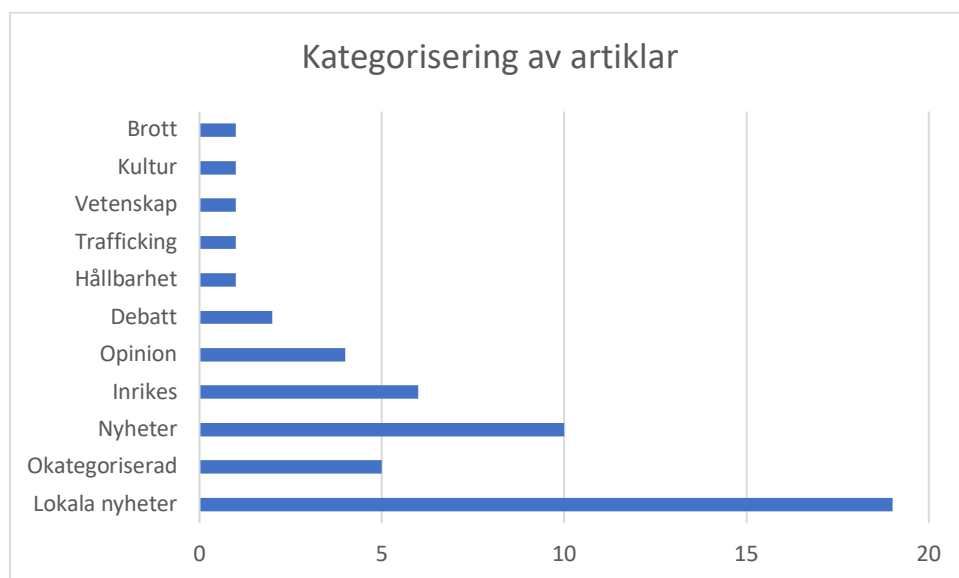
Figur 3. "Form av människohandel"

Majoriteten av artiklarna har kategoriserats som "lokala nyheter". Detta för att en stor del av artiklarna kommer från SVT och SR, och dessa märker ofta sina artiklar under sina lokala redaktioner. Dessa artiklar har i den här rapporten därför kategoriserats under rubriken "lokala nyheter". Att artiklarna märks som lokala nyheter kan också ses som ett bevis på att människohandel är ett ämne som berör hela landet, och inte bara storstäderna. Detta är också något som lyfts fram i artiklarna, som exempel kan Sveriges Radio P4 Örebro's artikel nämnas. I den artikeln säger Mia Schyberg, regionkoordinator mot människohandel och prostitution i region Bergslagen, att Örebro inte är förskonat från prostitution: "Det finns runt hörnet, det finns i alla stadsdelar. Vi har mycket i Örebro, vi har det."³⁷ I slutet av artikeln konstateras att "tidigare var det bara storstäderna som lockade till sig människohandlarna."³⁸

³⁷ Carina Galanou Ipsonius, Sveriges Radio, "Prostitution och människohandel har ökat i Örebro", 23.8.2018. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=159&artikel=7024099>

³⁸ Ibid.

Näst vanligast var att artiklarna endast kategoriserades som "nyheter" eller "Sverige". "Sverige" har i figur 4 benämnts som "inrikes". Ledarartiklar har kategoriserats under "opinion" och debattinlägg under "debatt". Fem artiklar hade inte kategoriserats på något sätt överhuvudtaget, och några enstaka hade nämnts under "brott", "kultur", "hållbarhet" och "trafficking". En artikel, som intervjuade forskare hade också kategoriserats som "vetenskap". Anmärkningsvärt är möjligtvis att inte fler artiklar har kategoriserats under "brott", eftersom de flesta behandlar människohandel utifrån ett brottsperspektiv. Samtidigt tenderar många webbtidningar använda sig av mer "övergripande kategoriseringar". Dagens Nyheter använder sig till exempel enbart av huvudkategorierna "nyheter", "ekonomi", "kultur", "Sthlm" "sport", "ledare", "DN debatt" och "DN åsikt". Under en kategorisering som "nyheter" finns sedan underkategorier såsom "Sverige", "världen", "politik" och "vetenskap".

Figur 4. "Kategorisering av artiklar"

4.2 Prostitution

Under kodningen av artiklarna blir det snabbt tydligt att majoriteten av artiklarna som rör människohandel handlar om prostitution. Det är dock sällan som artiklarna innehåller intervjuer med de prostituerade, utan oftast är det en polis, eller andra personer som jobbar med människohandel, som pratar om ämnet. Av de 50 kodade artiklarna frameades 25 som prostitution. Ofta nämns att de är offer, och att det i synnerhet handlar om kvinnor från Rumänien eller Nigeria. Deras väg in i prostitutionen målas ofta upp som en väg kantad av falska löften – de har kommit till Europa eller Sverige med förhoppningar om ett bättre liv, men verkligheten visar sig vara en annan när de i stället tvingas sälja sex.

En artikel i Aftonbladet beskriver hur nigerianska kvinnor luras in i prostitution med hjälp av voodoo. "Med falska löften om jobb tog sig två nigerianska kvinnor till Malmö. Men istället för det utlovade arbetet blev de offer för människohandel och tvingades in i prostitution. Enligt åtalet blev kvinnorna skuldsatta när de betalade resan till Sverige, och genom juju, en nigeriansk form av voodoo, övertygades de om att de måste betala tillbaka skulden – annars skulle de dö."³⁹ Den prostituerade beskrivs här som en person som kommit till Sverige i god tro, men som sedan, på grund av människohandlare, har tvingats in i prostitution med hjälp av ritualer som är en del av deras personliga övertygelse. När åtalet väcktes sa åklagare Helena Ljung att "Det här inslaget kan te sig främmande för oss, men är högst verkligt för den som har en stark övertygelse."⁴⁰ Vidare beskrivs att om juju-voodoo utövas av en person med en maktposition blir det svårare för kvinnorna att ifrågasätta det hela.⁴¹ Dessa nigerianska kvinnor som genom voodoo-ritualer tvingas in i prostitution ses alltså som offer på flera olika sätt. De har kommit till Sverige med förhoppningar om ett bättre liv, men när de kommer fram tvingas de istället inte bara att prostituera sig, utan detta görs också med hjälp av att använda deras tro emot dem.

I samtliga av de analyserade artiklarna beskrivs den som arbetar med att sälja sex som någon som kommit från ett annat land till Sverige. Dessa länder är nästan uteslutande Rumänien och Nigeria. En artikel i Sveriges Radio Örebro med rubriken "kvinnorna är oftast hitlurade av människohandlare" beskriver hur de kvinnor som säljer sex inte gör det av fri vilja. I artikeln säger kriminalinspektör Simon Häggström att

"Det här är inga kvinnor som säljer sex för att de tycker det är kul och för att finansiera sin nästa partyresa till Ibiza. Det är utländska kvinnor som dominerar den svenska marknaden när det handlar om sexhandel. De flesta av dem är i klorna på människohandel. [...] De som kommer hit är inga miljonärskor, tvärtom, man har knappt mat på bordet. För att förstå de här kvinnorna tycker Simon Häggström att man själv ska ställa sig frågan: Hur långt är jag beredd att gå för att slippa se mina barn svälta?"⁴²

Att Häggström lyfter fram att kvinnorna inte är ute efter att finansiera sin nästa partyresa till Ibiza ger en fingervisning om att det finns en uppfattning av kvinnor i prostitution som enbart intresserade av enkla pengar för att upprätthålla en viss typ av livsstil. I stället lyfter Häggström återigen fram att kvinnorna är offer, de är i klorna på människohandlare. De är också fattiga, och de gör detta som en uppoffring, för att försörja familjen. Häggström tar också samtidigt kvinnornas position när han uppmanar folk att fundera över hur långt de själva är beredda att gå för att slippa se sina barn svälta.

³⁹ Wilma Eliasson. Aftonbladet, "Lurade kvinnor till prostitution med voodoo – döms för människohandel", 8.6.2018.

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/3jd2Pe/lurade-kvinnor-till-prostitution-med-voodoo--doms-for-manniskohandel>

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

⁴² Carina Galanou Ipsonius, Sveriges Radio, "Kvinnorna är oftast hitlurade av människohandlare", 23.8.2018.

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=159&artikel=7027939>

Kvinnorna är alltså inte bara tredjelandsmedborgare och offer, utan de är också fattiga mammor. När artiklarna beskriver människohandlarna är det oftast som män. Kvinnorna kan ha blivit lurade av män som de tror att de har ett förhållande med, men som det sedan visar sig endast är intresserade av att sälja deras kroppar. Sexköparen beskrivs också som en man, någon med "en rutten människosyn i allmänhet och rutten kvinnoosyn i synnerhet".⁴³

4.3 Polismyndighetens arbete och roll i kampen mot prostitution

Vid kodningen av artiklarna blir det tydligt att en stor majoritet av artiklarna om prostitution nämner polismyndigheten eller polisens arbete. Ofta har man också valt att intervjua en representant från polisen, och artiklarna fokuserar i stort snarare på polisens arbete än på offren. Att det är svårt att få tag i människohandelsoffer som vill ställa upp på intervju kan vara en förklaring till att polisperspektivet är så påtagligt. En annan kan vara att polismyndigheten de facto är den myndighet som är ansvarig för att ute på fältet bedriva arbetet mot människohandel, och därför också har en unik och bred insyn i hur arbetet bedrivs och hur det framskrider. Därför ses det också som naturligt att be polisen om en kommentar. I artiklarna finns överlag ganska lite problematisering kring hur man ska kunna minska på problemen med människohandel, man skriver exempelvis inte i någon större utsträckning om några policy- eller lagändringar, utan det största ansvaret för bekämpandet av människohandel läggs på polisen.

Svenska Dagbladet beskriver i en djupgående artikel, som snarare kan liknas vid ett personporträtt, hur polisen arbetar mot trafficking. I artikeln berättar Simon Häggström, polis och kriminalinspektör vid människohandelsgruppen, Nationella operativa avdelningen (NOA), hur det är att arbeta mot trafficking. Häggström har under tio år varit en del av polisens arbete mot trafficking, och han intervjuas återkommande i olika tidningar om sitt och polisens arbete. Arbetet beskrivs som spännande, och som något som ger Häggström och övriga poliser en kick: "Polisarbete kan vara långtråkigt och händelseöst, särskilt när man sitter och spanar. Men att vara ute med prostitutionspolisen är lika intensivt varje gång. Vi körde från adress till adress och slog till och det tog liksom aldrig slut. Det var nya lägenheter, nya våtservetter, nya tårar, livsöden och män som med uppspärrade ögon förklarade att polisen hade förstört deras liv."⁴⁴

Han lyfter också fram arbetets baksida, och hur det har påverkat hans relationer med kvinnor: "Jobbet är ett tveeggat svärd som å ena sidan skänker livet mening, å andra sidan får resten av livet att kännas meningslöst. Kickarna som Simon får av arbetet är så starka att inget annat kan

⁴³ Märta Gross Hulth, SVT Uppsala, "Det här är kvinnor som offerar sig själva på ett altare", 6.2.2019 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/upsala/det-har-ar-kvinnor-som-offrar-sig-sjalva-pa-ett-altare>

⁴⁴ Åsa Erlandsson, Svenska Dagbladet, "Tro aldrig att du är polisen som inte kan hamna i säng med en prostituerad", 10.5.2019 <https://www.svd.se/det-finns-inga-battre-manniskokannare-an-kvinnor-i-prostitution>

konkurrera, inte ens kärleken. [...] Sanningen är att jobbet de första åren kletade sig fast så mycket på honom att det inte räckte att duscha när han kom hem. Bara att titta efter en snygg tjej på stan väckte skamkänslor.”⁴⁵

I artikeln framställs alltså prostitution som något som ständigt håller polisen sysselsatt, det är smutsigt (våtservetter), tragiskt (tårar, livsöden) och det är en man som begår brottet (köper sex). Arbetet påverkar också polisen så pass mycket att han ”måste duscha av sig det” när han kommer från jobbet, och det är också något som har förstört hans relation till kvinnor. På sätt och vis framställs polisen också som ett offer – arbetet påverkar honom så mycket att han är oförmögen att upprätthålla normala relationer till kvinnor. Samtidigt ser han uppdraget som något som ger honom mening i livet, och han framställs som en hjälte. Att han berättar om sin syn på sitt arbete gör också att läsaren känner att den kan lita på polisen – han skulle aldrig kunna göra samma sak som sexköparna, och han tar på samtidigt ställning för kvinnorna.

Samtidigt har polisens arbete mot prostitution kritiserats. I en artikel i Dagens Nyheter beskrivs hur offer för människohandel jagas av gränspolisen och sedan utvisas utan att erbjudas det stöd de har rätt till.⁴⁶ Artikeln pekar specifikt ut gränspolisen i västra och södra Sverige som en gren av polismyndigheten som inte fullföljer sitt uppdrag fullt ut. ”[...] gränspolisens avvisingar av potentiella människohandelsoffer skadar förtroendet även för de poliser som arbetar för att hjälpa utsatta i prostitution.”⁴⁷ Enligt DN är problemet att personer i prostitution sällan får 30 dagars betänketid innan de avvisas. Betänketiden finns till för att de ska kunna informeras om sina rättigheter och ta ställning till huruvida de vill medverka i polisutredningar eller inte. Betänketiden bestäms av Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel, en konvention som Sverige har undertecknat och åtagit sig att leva upp till.⁴⁸ Avvisningarna sker med hjälp av utlänningslagen, enligt vilken personer som kommer från länder utanför EU, som ”inte försörjer sig på ett ärligt sätt kan avvisas från Sverige av polisen.”⁴⁹ Att sälja sex är inte olagligt i Sverige, men det ses inte heller som en ”ärlig försörjning.”⁵⁰ EU-medborgare kan dock inte avvisas, även om de prostituerat sig.

Enligt den biträdande chefen för gränspolisen i region Väst, Mikael Holmgren, har avvisingarna gjort ”att det inte längre finns några tredjelandsmedborgare som måste gå på gatan.” I stället ska verksamheten flyttat till hotell och vandrarhem. Polisen tycker själv att ”lösningen” är ifrågasättbar, men att de i alla fall har gjort något.⁵¹ Polisen anser att de som avvisas är att betraktas

⁴⁵ Åsa Erlandsson, Svenska Dagbladet, ”Tro aldrig att du är polisen som inte kan hamna i säng med en prostituerad”, 10.5.2019 <https://www.svd.se/det-finns-inga-battre-manniskokannare-an-kvinnor-i-prostitution>

⁴⁶ Mikael Delin, Emma, Bouvin. Dagens Nyheter, ”Kritik mot polisens jakt på prostituerade”, 21.2.2019. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/kritik-mot-polisens-jakt-pa-prostituerade/>

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ibid.

som brottsoffer. "Det här är inga tjejer som gör detta på eget bevåg, utan de är styrda av internationella brottsnätverk. Vi hjälper till att stävja marknaden."⁵² Kvinnorna i prostitution benämns alltså som "tredjelandsmedborgare" och som offer styrda av internationella brottsnätverk, och enligt polisen är huvudsaken att prostitutionen försvinner från gatubilden.

En artikel i DN beskriver hur polisen har deltagit i en stor internationell insats mot människohandel. I artikelns ingress nämns att insatsens mål var att hitta offer för människohandel och prostitution, men också att ett 30-tal personer har gripits, misstänkta för sexköp.⁵³ I artikeln beskrivs hur polisen också tidigare har deltagit i EU-ledda insatser mot prostitution och människohandel, och i synnerhet lyfts Europol (europeisk polisorganisation), och deras särskilda dagar med samordnade tillslag runt om i Europa fram.⁵⁴ "Med fler utbildade poliser inom människohandelsfrågan runt om i landet kunde polisens nationella operativa avdelning (Noa) den här gången utföra en mer omfattande insats än tidigare."⁵⁵ Per Englund, kriminalinspektör på Noa, beskriver polisens arbete på följande sätt: "för att hitta brottsoffer så måste man leta efter dem, prata med dem och erbjuda dem en möjlighet att lämna prostitutionen. Det gjorde också att vi fick en ögonblicksbild av situationen i landet."⁵⁶

I de kodade artiklarna läggs mycket fokus på polisens roll och arbete. Polisens arbete mot människohandel framställs både som krävande och svårt, men samtidigt visar alltså granskningar att delar av polismyndigheten inte följer de regler som finns. Polisens kamp mot människohandel framställs inte enbart som en kamp mot sexköparna, utan i stor grad handlar det också om att kartlägga dem som säljer sex, men också att avvisa personer som inte är EU-medborgare, men som försörjer sig genom att sälja sex. Genom att avvisa personer i prostitution utan att de har fått betänketid eller hjälp att ta sig ur prostitutionen bryter polisen inte bara emot internationella överenskommelser, utan de blir delvis också ett hot mot den som säljer sex, och inte bara de som köper sex, i synnerhet för dem som kommer från länder utanför EU. Genom rapporteringen kring människohandel formas allmänhetens bild av människohandel i större utsträckning utifrån polisens synvinkel, än från offrens perspektiv, och polisarbetet framställs också som krävande och tärande på personliga relationer.

⁵² Mikael Delin, Emma, Bouvin. Dagens Nyheter, "Kritik mot polisens jakt på prostituerade", 21.2.2019.

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/kritik-mot-polisens-jakt-pa-prostituerade/>

⁵³ Caroline Gyllenkrok, Dagens Nyheter, "Polisen i internationell insats mot människohandel", 11.11.2018.

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/polisen-i-internationell-insats-mot-manniskohandel/>

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

4.4 Tvångsarbete och tvångstiggeri

Tvångsarbete och tvångstiggeri benämns inte lika ofta under "människohandel" som exempelvis prostitution. Detta behöver inte betyda att det skrivs mindre om tvångsarbete och tvångstiggeri än om prostitution, utan det kan också vara så att tvångstiggeri och tvångsarbete mera sällan länkas samman med människohandel. När det skrivs om tvångsarbete och tvångstiggeri är det i första hand om rättegångar eller domar. Då intervjuas oftast representanter från polisen och rättsväsendet. Detta har förmodligen också att göra med att det är svårt att få offer för tvångstiggeri och tvångsarbete att ställa upp på intervjuer. En artikel från SVT lyfter dock fram hur en spaning på misstänkta människohandlare dröjde, trots att en tiggare själv hade anmält ligan. Det var inte förrän polisen hittade en man svårt misshandlad i ett dike som polisen började undersöka saken.⁵⁷ De som utsätts för tvångsarbete och tvångstiggeri har alltså också problem med att få hjälp av myndigheterna när de anmäler missförhållanden.

I en debattartikel på SVT:s hemsida argumenterar Susanna Gideonsson, ordförande för Handelsanställdas förbund, om hur människohandeln på svensk arbetsmarknad måste bort. "Arbetare utan kunskap om sina rättigheter utnyttjas av skrupellösa arbetsgivare som berikar sig själva och betraktar människor som konsumtionsvaror. Det handlar inte om några skumma källarlokalerna där detta pågår utan det är bland oss. I snygga centrumanläggningar, vägg i vägg med klädkedjor och caféer. Kanske har du själv fått naglarna fixade på någon av salongerna."⁵⁸ Tvångsarbete beskrivs alltså som något som sker överallt, hela tiden, utan allmänhetens vetskap. Det är i synnerhet vanligt inom servicebranschen, och de som är i människohandlarnas klor har svårt att få hjälp av myndigheterna, trots att arbetsplatserna i många fall har kollektivavtal. Handelsanställdas förbund uppmanar därför polisen att prioritera människohandel.

En artikel i Sveriges Radio P4 Gävleborg med rubriken "Hälsingekvinna hjälpte tiggare fly – tre män inför rätta för människohandel" beskriver hur tre män från Bulgarien har ställts inför rätta efter att ha tvingat andra att tigga åt dem. Åklagaren Martin Bresman vid internationella åklagarkammaren uppger att offren är två tiggare som under flera års tid blivit utnyttjade i Sverige och behandlats som handelsvaror. "Här sker det en regelrätt slavhandel, att gärningsmännen är beredda att betala pengar mellan varandra för att kunna utnyttja och kontrollera de här människorna. Målsägande beskriver också vilken hopplös situation de har befunnit sig i när de har

⁵⁷ Clary Kroon, SVT, "Spaning på misstänkta människohandlare dröjde – trots anmälan", 19.12.2018

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/polisens-spaning-drojde-i-tiggeriharvan>

⁵⁸ Susanna Gideonsson, Handelsanställdas förbund, SVT, "Människohandeln på svensk arbetsmarknad måste bort", 13.2.2019, <https://www.svt.se/opinion/manniskohandeln-pa-svensk-arbetsmarknad-maste-bort>

lämnats från den ena till den andra utan att ha någonting att säga till om.”⁵⁹ I artikeln benämns alltså offren inte bara som offer, utan också som offer för slavhandel, och via åklagaren får läsaren också reda på att offren har upplevt situationen som hopplös.

Vidare beskrivs hur ett av offren fick hjälp att fly av en ”kvinna från Hälsingland”. ”Mannen hade inget pass, han visste inte var han var, hur man köper biljett eller tar sig till ambassaden i Stockholm. Hälsingekvinnan hjälpte honom med både tider och pengar och mannen kunde tillsammans med en kamrat fly undan bossarna som tvingat dem att tigga och stjäla. På ambassaden övertalades de två männen att göra en polisanmälan.”⁶⁰

Artikeln illustrerar väl hur utsatta offren för människohandel är. Personen som lyckades fly visste inte ens var han befann sig, eller hur han skulle ta sig därifrån. Hälsingekvinnan hjälpte honom med pengar till en biljett, och därför kan man också anta att offret inte hade fått behålla speciellt mycket av de pengar som han hade lyckats tigga ihop. De som utsätts för tvångsarbete och tvångstiggeri framställs som att de är helt fast i klorna på människohandlarna, och att deras kunskap om omvärlden och samhället som de befinner sig i är låg.

Sammantaget kan konstateras att offren för tvångstiggeri eller arbete beskrivs som utnyttjade offer som inte får behålla pengarna de tjänar in, och det lyfts också fram att det är något som sker överallt i Sverige. Det uttrycks att det finns ett behov av att minska på tvångsarbetet och tvångstiggeriet som sker i Sverige, och polisen uppmanas att prioritera brottet i större utsträckning än i nuläget. Vidare beskrivs människohandlarna som utländska män som utnyttjar sina landsmän och tvingar dem att tigga och arbeta. Problemet är alltså också kopplat till migration.

4.5 Fotografier i artiklar om människohandel

Av 50 kodade artiklar är det endast tre som inte har illustrerats med bild. Det vanligaste är att bilden föreställer intervjuobjekten, som i de flesta fall är en myndighetsföreträdare, såsom en polis eller någon som jobbar på Migrationsverket, Skatteverket eller Jämställdhetsmyndigheten. Om företrädare från olika organisationer har blivit intervjuade finns oftast också en bild på dessa. Är det en debattartikel har den oftast också illustrerats med bilder på personen/personerna som har skrivit artikeln.

Det är också vanligt förekommande att artiklarna illustreras med olika så kallade genrebilder. När artiklarna berör prostitution används ofta bilder på en kvinna som lutar sig mot en bil, eller en vägg, se bild 1. Man kan inte urskilja ansiktet, eller andra karaktärsdrag, och kvinnan är ofta klädd i

⁵⁹ Agneta Sundberg, Sveriges Radio P4 Gävleborg, ”Hälsingekvinna hjälpte tiggare fly – tre män inför rätta för människohandel”, 21.8.2018. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=99&artikel=7021651>

⁶⁰ Ibid.

höga klackar och kjol. Bilderna är så gott som alltid tagna kvällstid. Effekten av detta blir att föreställningen om prostitution som en ljusskygg verksamhet, och som något som sker i det dolda, förstärks. Att det ofta också ser ut som att kvinnorna blir upplockade av anonyma män i bilar på mörka gator förstärker bilden av den prostituerade kvinnan som en person i kort kjol och höga klackar, som rör sig ensam på mörka sidogator sent på kvällen i väntan på att en potentiell kund ska dyka upp. Bild 4 har ett rött ljus, något som för tankarna till ett "red light district" och som också gör så att den som ser bilden direkt kan koppla ihop den med prostitution, under förutsättningen att mottagaren är medveten om att rött ljus kopplas samman med prostitution. Kvinnans kroppsspråk är öppet, hon lutar sig tillbaka och har dragit jackan åt sidan för att benet ska synas. Utifrån bilden kan man avläsa att hon väntar på att en kund ska komma och plocka upp henne med sin bil, vilket återigen förstärker bilden av prostitution som något som i första hand sker på gatan.

Bild 1. SVT Nyheter (Opinion) 27.2.2019, "Hög tid för Sverige att handla och inte bara prata". Bildtext: Sexköpslagen firar 20 år och i Sverige påtalas ofta med stolthet hur långt vi kommit i bekämpningen av människohandel. Verkligheten är inte lika vacker. Istället för att erbjuda hjälp till offer för trafficking jobbar polisen för att avvisa dem, skriver artikelförfattarna." Foto: Tomas Oneborg/TT

Det är också vanligt förekommande att använda bilder på pengar, madrasser, kvinnoben eller en kvinna som sitter på en sängkant, som bild 2. Även här är bilden mörk, vilket ger intrycket av att något olagligt har hänt, eller håller på att hända – trots att det är lagligt att sälja sex i Sverige. Av kvinnans kroppsspråk på bild 2 kan man också utläsa att hon ser obekvämt ut. Hon håller armarna framför sig, som att hon skyddar sin kropp. Bildtexten lyder "en arkivbild på en kvinna som tvingats in i prostitution", artikelns rubrik var "Gränspoliserna skickar hem traffickingoffer – utan stöd." Bilden, i kombination med rubriken och bildtexten, förstärker kvinnans roll som intvingad i prostitution och som offer – hon har blivit tvingad till att träffa en sexköpare på hotellet, och nu kommer hon att bli hemskickad utan stöd.

Bild 2: Expressen 20.2.2019, "Gränspoliserna skickar hem traffickingoffer – utan stöd." Bildtext: "En arkivbild på en kvinna som tvingats in i prostitution." Foto: Meli Petersson Ellafi

En artikel i Aftonbladet om nigerianska kvinnor som kommer till Sverige och luras in i prostitution är den enda av de analyserade artiklarna som inkluderade bilder på kroppsskador. Artikeln, som handlar om hur två gärningspersoner döms till fängelse för människohandel, har illustrerats med polisens bilder på skadorna som offren har fått under voodoo ritualer som har utförts för att tvinga kvinnorna in i prostitution. På bilden syns inte offrets ansikte. Bildtexten lyder: "Tvingades äta rått kycklinghjärta och blev skuren över bröstkorgen." Bildtexten och bilden förmänskligar fallet och gör det hela mer verkligt för läsaren. Det som är speciellt med dessa bilder är också att skadorna inte har åsamkats av sexköpare, utan av de som tvingat kvinnorna att prostituera sig. Artikeln och fotografierna förstärker därför bilden av den som säljer sex som extra utsatt, både av människohandlare och sexköpare.

Bild 3. Aftonbladet 8.6.2018, "Lurade kvinnor till prostitution med voodoo – döms för människohandel." Bildtext: "Tvingades äta rått kycklinghjärta och blev skuren över bröstkorgen." Foto: Polisen

Trots att majoriteten av sexhandeln idag sker via nätet är det få artiklar som har bilder från den här sidan av verksamheten. Bild 4 är ett exempel från Sveriges Radion P4 Örebro. Artikeln handlar om hur prostitution och människohandel har ökat i Örebro, och en av anledningarna är att det för sexköpare nu är lättare att hitta säljare eftersom de ofta annonserar online. En anledning till att dessa bilder är så få skulle kunna tänkas vara att de antingen är för grafiska eller att de också skulle kunna röja säljarens identitet. Bildtexten till SR Örebros lyder "Annonser på nätet för att sexköparna lätt hittar sina offer i närmaste stad." Här beskrivs den som säljer sex som ett ofrivilligt offer, som, trots att hen annonserar om sex ses på nätet ses som ett ofrivilligt offer. Sexköparen framställs som någon som ständigt är på jakt efter nya offer.

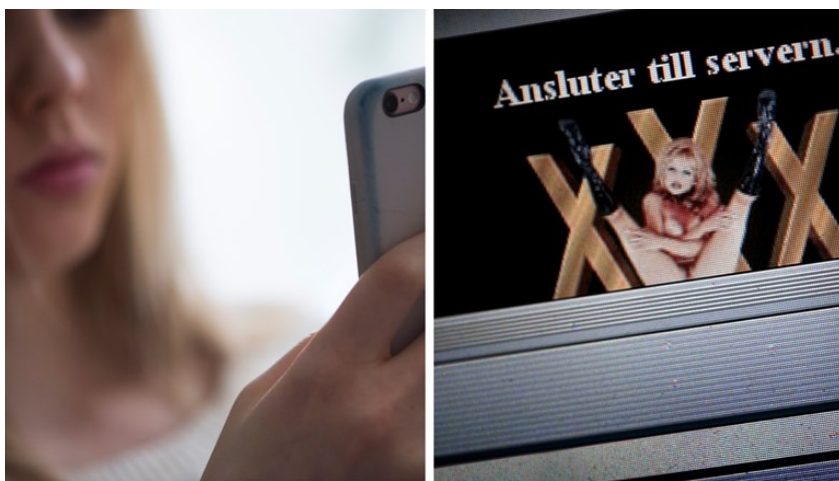

Bild 4. Sveriges Radio P4 Örebro 23.8.2018, "Prostitution och människohandel har ökat i Örebro." Bildtext: "Annonser på nätet gör att sexköparna lätt hittar sina offer i närmaste stad." Foto: Maja Suslin/TT

Endast två artiklar illustrerar prostitution med bilder på annonser som är tillgängliga på internet, detta trots att det i en DN-artikel nämns att endast 160 av 1.000 kvinnor i prostitution arbetar på gatan.⁶¹ I förhållande till statistiken är därför bilderna som används i artiklarna inte alltid representativa för hur sexhandel bedrivs idag. Bilderna cementerar den traditionella uppfattningen om att prostitution är något som sker på gatan.

Vid artiklar som handlar om tvångsarbete eller tiggeri illustreras artiklarna med bilder på pappersmuggar med några mynt i, eller en tiggare i ett folkmyller. Bilden på en tiggare i ett folkmyller är effektiv då den visar en människa i en särskilt utsatt position – någon som tigger pengar på ett shoppingstråk där människorna runt om spenderar pengar på sig själva, medan andra känner sig nödgade att tigga. Kontrasterna är stora. Sveriges Radio illustrerade en artikel om hur kyrkans härbärgen har blivit en knutpunkt för människohandlare med en tiggare på knä på Drottninggatan i

⁶¹ Caroline Gyllenkrok, Dagens Nyheter, "Polisen i internationell insats mot människohandel", 11.11.2018. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/polisen-i-internationell-insats-mot-manniskohandel/>

Stockholm. Bildtexten lyder "Många tiggare är offer för hot och människohandel – medan de fryser har deras plågoandar kunnat värma sig inne på kyrkans härbärgen." De som utsätts för tvångstiggeri är alltså i en liknande situation som de som tvingas till prostitution. De får utstå hot från människohandlarna och är de som tvingas utföra tiggandet, liksom de som tvingas in i prostitution är de som tvingas sälja sex. Den här artikeln pekar också på att samhället inte har tillräckligt med kunskap för att hantera människohandel, eftersom det också pågår på kyrkans härbärgen. Bildtexten lyfter också fram hur de som tvingas tigga får stå ute och frysa, medan människohandlarna får värma sig inne på kyrkans härbärgen. Genom bildtexten uppmanas läsaren att tycka synd om den som tvingas tigga på gatan. För läsaren är det provocerande att läsa om hur människohandlarna utnyttjar sina offer, samtidigt som de använder sig av kyrkans service, och det förstärker bilden av att kampen mot människohandel egentligen är en kamp mot människohandlare.

Bild 5. Sveriges Radio P1 Morgon, 7.1.2019, "Härbärgen knutpunkt för människohandel". Bildtext: Många tiggare är offer för hot och människohandel – medan de fryser har deras plågoandar kunnat värma sig inne på kyrkans härbärgen."

5. Slutsats

Resultaten av den här undersökningen stämmer till viss del överens med de resultat som den tidigare forskningen också hade funnit. En majoritet av artiklarna om människohandel berör sexuell exploatering och prostitution, en slutsats som också TRACE-projektet hade gjort. Samtidigt är både prostitution och tvångsarbete och tvångstiggeri tätt sammanlänkade med invandring. Både människohandlarna och de som utsätts för människohandel beskrivs som personer med utländsk bakgrund. TRACE-projektet hade också upptäckt att det var vanligt att beskriva prostitution med hjälp av sensationsjournalistik, men några större sådana tendenser har inte upptäckts i svensk media, och kan kanske förklaras med skillnader i medielandskap (TRACE-projektet undersökte medierapporteringen i Cypern, Polen och Storbritannien). Uppsatsen från Jönköpings universitet fann också att kvinnorna i prostitution ofta beskrivs som ofrivilliga offer, något som också den här undersökningen pekar på. Därtill beskrevs den prostituerade som en marknadsvara och köparen som en "vanlig man". Också dessa resultat är i linje med resultaten av den här undersökningen. Uppsatsen från Jönköpings universitet visade också på att efterfrågan på sexuella tjänster beskrivs som den pådrivande faktorn. De artiklar som har analyserats för den här rapporten visar också på att fattigdom, hot och falska löften är det som får kvinnorna att sälja sina kroppar, men det skulle ju förstås inte vara möjligt om det inte fanns en efterfrågan.

Det är sällan som artiklarna innehåller intervjuer med människor som har råkat ut för människohandel. Istället intervjuar man oftast polisen, myndighetsföreträdare eller företrädare för organisationer som på olika sätt arbetar med ämnet. Detta gör att allmänhetens syn på människohandel är starkt präglad av polisens och olika myndigheters och organisationers syn på människohandel. Polisens arbete ses som krävande, svårt och som något som påverkar deras privata relationer. Samtidigt får polisen också kritik för att de inte lägger tillräckligt med resurser på att stävja människohandeln, och för att de utvisar kvinnor i prostitution från tredjeland utan att erbjuda dem den hjälp som de har rätt till. Överlag beskrivs kampen mot människohandel som i första hand en kamp mot människohandlare. Detta är i synnerhet tydligt i artiklar om tvångsarbete och tvångstiggeri, medan artiklar om prostitution i större utsträckning fokuserar på kampen mot sexköpare, men också mot kvinnor från tredjeland som säljer sex, som om de upptäcks av polisen skickas hem utan den hjälp som de har rätt till. Generellt uppmanas dock läsarna att tycka synd om offren, och människohandlarna utmålas som skurkarna.

Den som arbetar med att sälja sex benämns uteslutande som kvinna och som offer. Detta görs av journalister såväl som poliser och andra intervjuade. Prostitution framställs som något som ingen skulle vilja göra frivilligt, utan istället är de som säljer sex tvingade till det av människohandlare. Att det är lagligt att sälja sex i Sverige nämns sällan, utan kvinnan ses i regel som

ett ofrivilligt offer. Kvinnorna som säljer sex beskrivs dessutom som dubbla offer: de är utsatta för hot och våld både från människohandlarna och kunderna, och de får inte heller alltid den hjälp som de här rätt till.

Kvinnorna är också av utländsk härkomst, ofta benämns de som rumäner eller nigerianer och deras väg till Sverige består av lögner och falska löften om andra arbetsmöjligheter. Eftersom de också beskrivs som fattiga och mödrar säljer de sex för att de blir hotade av människohandlarna, men också för att de behöver pengar för att kunna ge mat till sina barn. Överlag är det svårt att hitta sensationslystna beskrivningar av kvinnorna i prostitution, utan den starkaste vinklingen är den om en kvinna i prostitution som offer. Inte heller i kvällstidningarna upptäcks någon sensationslysten rapportering om prostitution. Om den som säljer alltid beskrivs som kvinna så är köparen också alltid en man. I många lokala artiklar om prostitution påpekas att det är något som sker överallt, och inte bara i de större städerna, och därför finns också sexköpare överallt. Sexhandeln sägs också ha blivit lättare att bedriva med hjälp av internet eftersom det utgör en stor plattform för annonseringen av sexuella tjänster. Samtidigt som en stor majoritet av sexhandeln i Sverige idag sker med hjälp av internet har artiklarna om prostitution nästan alltid illustrerats med en bild av gatuprostitution. Media hjälper därför till att upprätthålla en förlegad syn på hur prostitution bedrivs idag. I artiklar om polisens arbete läggs också en hel del fokus på arbetet mot gatuprostitution, och i en artikel säger polisen också att huvudsaken är att prostitution försvinner från gatubilden, även om det betyder att den istället flyttar till hotell och lägenheter.

Tvångsarbete och tvångstiggeri benämndes inte lika ofta som människohandel, men det krävs ytterligare forskning för att klargöra huruvida detta också betyder att det skrivs mindre om ämnet överlag. Det skulle också enbart kunna betyda att tvångsarbete och tvångstiggeri mera sällan i medierna kopplas ihop med människohandel. Det finns en hel del likheter med hur kvinnor i prostitution och offer för tvångstiggeri och arbete framställs. Även i artiklar som handlar om tvångstiggeri och tvångsarbete beskrivs de som utsätts för detta som offer. De får utstå hot och våld från människohandlarna, och när de anmäler människohandlarna till polisen dröjer det innan de börjar undersöka saken. Ofta framförs det också att de som utsätts för tvångsarbete och tvångstiggeri kommer från andra länder, t.ex. Bulgarien och Rumänien. Människohandlarna bakom detta beskrivs både som män och som landsmän, och i artiklarna beskrivs också de som råkar ut för tvångstiggeri och tvångsarbete som män. Det framställs alltså generellt som något som män tvingar andra män att göra. Detta står i kontrast till prostitution, som framställs som något där en man tvingar en kvinna att sälja sin kropp.

Vidare framförs också att samhället fortfarande saknar kunskap om hur människohandlare tvingar offer att tigga och arbeta. Exempelvis nämns i en artikel hur kyrkans herbärgen har blivit en knutpunkt för människohandlare, och bildtexten under en bild på en tiggande man på en

shoppinggata kan provocera läsarna, eftersom den beskriver hur tiggarna tvingas sitta ute i kylan medan människohandlarna kan värma sig på kyrkans herbärgen. Tvångstiggeri illustreras också generellt med bilder på en man på knä med utsträckta händer, eller en pappersmugg med några få mynt i. En artikel om hur en man lyckades fly från sina människohandlare med hjälp av en "Hälsingekvinna" visar också på att ökade insatser för att stoppa tvångstiggeri och tvångsarbete är nödvändiga.

Referenser

- Dagens Industri, "Byggsektorn måste kunna hantera människohandel", 4.4.2019 <https://www.di.se/hallbart-naringsliv/byggsektorn-maste-kunna-hantera-manniskohandel/>
- Lotta Frithiof, Upsala Nya Tidning, "I går kväll var 100 sexköpare i farten i Uppsala", 8.3.2019 <https://www.unt.se/nyheter/upsala/i-gar-kvall-var-100-sexkopare-i-farten-i-upsala-5235919.aspx>
- David Rydell, Upsala Nya Tidning, "Många uppgifter om människohandel i Uppsala", 23.1.2019 <https://www.unt.se/nyheter/upsala/manga-uppgifter-om-manniskohandel-i-upsala-5195345.aspx>
- Karolina Schutzer Nelander, Adam Sjöborg, SVT Uppsala, "Köpte sex av offer för människohandel – kan dömas för våldtäkt", 5.3.2019 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/upsala/samtyckeslagen-provas-for-forsta-gangen-i-fall-med-manniskohandel>
- Maria Repitsch, Sveriges Radio Ekot, "Flyktingar riskerar bli offer för människohandel", 27.11.2018 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7098024>
- Peter Magnusson, SVT Småland, "Biskopen välkomnar nya riktlinjer för att upptäcka människohandel", 7.1.2019 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/biskopen-vi-maste-fa-mer-kunskap-och-fler-verktyg>
- Sveriges Radio P1-morgon, "Härbärgen knutpunkt för människohandel", 7.1.2019 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=7126603>
- Emma Åhlström, SVT Gävleborg, "Fängelse för människohandel i Bollnäs och Söderhamn", 9.10.2018, <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/gavleborg/fangelse-for-manniskohandel-i-bollnas-och-soderhamn>
- Clary Kroon, SVT Småland, "Spaning på misstänkta människohandlare dröjde – trots anmälan", 19.12.2018, <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/polisens-spaning-drojde-i-tiggeriharvan>
- Helena Jönsson, Expressen, "Gränspoliserna skickar hem traffickingoffer – utan stöd", 20.2.2019 <https://www.expressen.se/nyheter/granspolisen-skickar-hem-traffickingoffer-utan-stod/>
- Maria Ridderstedt, Sveriges Radio, "Polisen upptäcker fler fall av koppleri och människohandel", 17.12.2018 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7115271>
- Jennie Wahlgren, SVT Örebro, "Friades för misstänkt människohandel – får högt skadestånd", 14.1.2019 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/friades-av-hovratten-far-en-nara-en-halv-miljon-i-skadestand>
- Jimmy Roos, SVT Gävleborg, "Människohandel i Hälsingland – rättegången avslutad", 14.9.2018 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/gavleborg/manniskohandel-rattegangen-avslutad>
- Wilma Eliasson, Aftonbladet, "Lurade kvinnor till prostitution med voodoo – döms för människohandel", 8.6.2018 <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/3jd2Pe/lurade-kvinnor-till-prostitution-med-voodoo--doms-for-manniskohandel>
- Emma Bouvin, Mikael Delin, Dagens Nyheter, "Kritik mot polisens jakt på prostituerade", 21.2.2019 <https://www.dn.se/nyheter/sverige/kritik-mot-polisens-jakt-pa-prostituerade/>
- Dagens Nyheter, "Sveriges största rättegång om människohandel inledd", 5.9.2018 <https://www.dn.se/webb-tv/klipp/nyheter/sveriges-storsta-rattegang-om-manniskohandel-inledd/>
- Malin Jansson, Metro, "Migrationsverket: 444 fall av misstänkt människohandel 2017", 16.1.2018 <https://www.metro.se/artikel/migrationsverket-444-fall-av-misstankt-manniskohandel-2017>

- Carina Galanou Ipsonius, Sveriges Radio P4 Örebro, "Prostitution och människohandel har ökat i Örebro", 23.8.2018
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=159&artikel=7024099>
- Annizeth Åberg, Sveriges Radio P4 Sörmland, "Stadsmissionen vill ha bättre samordning mot människohandel", 13.4.2018
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=87&artikel=6929396>
- Pernilla Ericson, Aftonbladet, "Du ska inte kunna köpa en våldtäkt", 2.5.2019
<https://www.aftonbladet.se/ledare/a/awOVO2/du-ska-inte-kunna-kopa-en-valdtakt>
- Therese Hallqvist, SVT Uppsala, "69-åring döms till fängelse – köpte sex av offer för människohandel", 26.4.2019 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/upsala/fangelse-for-mannen-som-kopte-sex-av-offer-for-manniskohandel>
- Sarah Havneraas (kandidat till Europaparlamentet), Svenska Dagbladet, "Synen på sexköp i EU gynnar kriminella", 11.5.2019 <https://www.svd.se/synen-pa-sexkop-i-eu-gynnar-kriminella>
- Helena Gustafsson, Jon Loman, Sveriges Radio P4 Blekinge, "Motorn i människohandel är inte missbruk – det är fattigdom", 15.4.2019
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=105&artikel=7199608>
- Susanna Gideonsson (ordförande Handelsanställdas förbund), SVT Opinion, "Människohandeln på svensk arbetsmarknad måste bort", 13.2.2019
<https://www.svt.se/opinion/manniskohandeln-pa-svensk-arbetsmarknad-maste-bort>
- Josephine Appelqvist, Anna Sander (Talita), Svenska Dagbladet, "Människohandlare kan fortsätta helt ostört", 9.1.2019 <https://www.svd.se/manniskohandlare-kan-fortsatta-helt-ostort>
- Caroline Gyllenkrok, Dagens Nyheter, "Polisen i internationell insats mot människohandel", 12.11.2018 <https://www.dn.se/nyheter/sverige/polisen-i-internationell-insats-mot-manniskohandel/>
- TT, Aftonbladet, "Väcker åtal för människohandel i Växjö", 12.9.2018
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/P3xiE6/vacker-atal-for-manniskohandel-i-vaxjo>
- Agneta Sundberg, Sveriges Radio P4 Gävleborg, "Hälsingekvinna hjälpte tiggare fly – tre män inför rätta för människohandel", 21.8.2018
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=99&artikel=7021651>
- Carina Galanou Ipsonius, SR P4 Örebro, 23.8.2018
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=159&artikel=7027939>
- Frida Svensson, Svenska Dabladet, "Nya siffror: människohandel med barn i Sverige ökar", 12.3.2017 <https://www.svd.se/stor-okning-av-fall-med-barn-i-manniskohandel-i-sverige>
- Madeleine Sundell, Karin Gyllenring, Silvia Ingolfsson, Åkermark, SVT Opinion, "Hög tid för Sverige att handla och inte bara prata", 27.2.2019 <https://www.svt.se/opinion/hog-tid-for-sverige-att-handla-och-inte-bara-prata>
- Sara Frisk, SVT, "Människohandel – ett globalt hälsoproblem" 23.11.2017
<https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/manniskohandel-ett-globalt-halsoproblem>
- Åsa Erlandsson, Svenska Dagbladet, "Tro aldrig att du är polisen som inte kan hamna i säng med en prostituerad", 10.5.2019 <https://www.svd.se/det-finns-inga-battre-manniskokannare-an-kvinnor-i-prostitution>
- Jeanina Santiago, Upsala Nya Tidning, "Marie kämpar mot kvinnovåld och prostitution", 23.11.2018 <https://www.unt.se/sigtunabygden/marie-kampar-mot-kvinnovald-och-prostitution-5144892.aspx>
- Märta Gross Hulth, SVT Uppsala, "Det här är kvinnor som offerar sig själva på ett altare", 6.2.2019 <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/upsala/det-har-ar-kvinnor-som-offrar-sig-sjalva-pa-ett-altare>

- Emma Lindström, Aftonbladet, "200 pojkar lever på Stockholms gator – polisen misstänker människohandel", 29.7.2017 <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4PAJa/200-pojkar-lever-pa-stockholms-gator--polisen-misstanker-manniskohand>
- Felicia Nordlund, Dagens Nyheter, "Människohandel av arbetare ökar drastiskt", 5.10.2018 <https://www.dn.se/nyheter/sverige/manniskohandel-av-arbetare-okar-drastiskt/>
- Sveriges Radio P4 Jämtland, "Hotellpersonal utbildas för att minska prostitution", 16.11.2018 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=78&artikel=7092316>
- Sveriges Radio P4 Göteborg, "Efterfrågan lockar människohandel från Rumänien", 25.3.2018 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=104&artikel=6918133>
- Ola Lindqvist, Upsala Nya Tidning, "Fick 581 sexfrågor i mobilen på en månad", 13.3.2019 <https://www.unt.se/nyheter/uppsala/fick-581-sexfragor-i-mobilen-pa-en-manad-5241120.aspx>
- Frida Svensson, Svenska Dagbladet, "Över hundra asylsökande offer för människohandel", 24.5.2016 <https://www.svd.se/over-hundra-asylsokande-offer-for-manniskohandel>
- Frida Svensson, Svenska Dagbladet, "Drömde om ett bättre liv – blev sexslav i Sverige", 23.5.2016 <https://www.svd.se/jag-bad-till-gud-att-hjalpa-mig-rymma-darifrån/om/den-nya-prostitutionen>
- Erik Göthlin, Expressen, "Thu betalade 200 000 kronor – för att få jobba", 13.2.2019 <https://www.expressen.se/gt/thu-betalade-20-000-dollar-for-att-fa-jobba/>
- TT, Aftonbladet, "Vanligt med bordeller i uthyrda lägenheter", 14.7.2018 <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/oRG5XW/vanligt-med-bordeller-i-uthyrda-lagenheter>
- Arne Lapidus, Expressen, ""Maria", 13, tvingades tigga – socialtjänsten blundade", 25.2.2019 <https://www.expressen.se/nyheter/maria-13-tvingades-tigga-socialtjansten-blundade/>
- Anna Hanspers, Sveriges Radio P4 Malmöhus, "Lägenhetsbordell stängdes i Helsingborg", 8.11.2018 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=96&artikel=7086357>
- Peter Bjurbo, Sveriges Radio P4 Örebro, "Få fällande domar för människohandel", 30.6.2016 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=159&artikel=6464518>
- TT, Aftonbladet, "Falska löften och hot används vid rekrytering", 20.3.2018 <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/p643JR/falska-loften-och-hot-anvands-vid-rekrytering>
- Emma Bouvin, Mikael Delin, Dagens Nyheter, "Polisen jagar prostituerade: "vi jobbar med att ta bort varan", 21.2.2019 <https://www.dn.se/nyheter/polisen-jagar-prostituerade-vi-jobbar-med-att-ta-bort-varan/>
- Maria Ridderstedt, Sveriges Radio, "Polisen upptäcker fler fall av koppleri och människohandel", 17.12.2018. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7115271>
- Maxwell McCombs, University of Texas at Austin, "The Agenda-Setting Role of the Mass Media in the Shaping of Public Opinion", http://www.infoamerica.org/documentos_pdf/mccombs01.pdf
- Dietram Scheufele, "Mass Communication and Society, Agenda-Setting, Priming, and Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political Communication", <https://pdfs.semanticscholar.org/6570/988aed0141af52514d6c0048903542c47d7e.pdf> S. 306
- Jef Verhoeven, Micro-Sociological Theory, Perspectives on Sociological Theory, "Goffman's frame analysis and modern micro-sociological paradigms", 1985, s. 76 https://www.researchgate.net/publication/250003096_Goffman's_frame_analysis_and_modern_micro-sociological_paradigms
- Claes H. de Vreese, 2005, "News framing: Theory and typology", s. 52 https://www.researchgate.net/publication/250888488_News_Framing_Theory_and_Typology
- Google nyhetssökmotor: <https://news.google.com/>

- Sveriges Radion, "Om Sveriges Radio":
<https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3113&grupp=20752&artikel=5789829>
- Sveriges Television, "Om oss": <https://www.svt.se/omoss/var-roll/>
- Om Aftonbladet: <https://www.aftonbladet.se/a/LOIQ4/om-aftonbladet>
- Expressen, "Expressens publicistiska idé": <https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/>
- Dagens Nyheter, "Om Dagens Nyheter" <https://www.dn.se/nyheter/om-dagens-nyheter/>
- Svenska Dagbladet, "Om SvD": <https://kundservice.svd.se/omsvd/>
- Upsala Nya Tidning, "UNT:s historia":
<https://kundservice.unt.se/kundservice/?m=3480135&a=3580072>
- Dagens Industri, "Om oss": <https://www.di.se/om-oss/om-oss/>
- Stefan Bergmark, Allehanda, "Nya medier bryter ner demokratin",
<https://www.allehanda.se/artikel/nya-medier-bryter-ner-demokratin>, 15.11.2017
- Nationalencyklopedin, "Forskning ifrågasätter filterbubblorna",
<https://www.ne.se/info/skola/forskning-ifra%C3%A5gas%C3%A4tter-filterbubblorna/>
- Jesper Strömbäck (2014), "Demokratin och det förändrade medielandskapet", s. 4
<https://demokratiutredningen.files.wordpress.com/2015/04/strc3b6mbc3a4ck-demokratin-och-det-fc3b6rc3a4ndrade-medielandskapet.pdf>
- Julia Muraszkiwicz, Maria Georgiou, Angelos Constantinou, 2014, *Deliverable D1.2: Review of the media framing of human trafficking*.
https://www.researchgate.net/publication/327107447_Review_of_the_media_framing_of_human_trafficking
- Elisabet Nystrand, Hanna Wernbo, 2018, "Ofrivilliga offer på sexmarknaden"
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1216714/FULLTEXT01.pdf>
- Expressen, "Metro återuppstår – som helgtidning":
<https://www.expressen.se/dinapengar/metro-ateruppstar-som-helgtidning/>